Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8
2515XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Onze referentie
BZ2632933

Bijlage(n)
-

Datum 18 november 2026
Betreft Intensivering van de inzet op onderwijs voor buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de nadere uitwerking van de inzet op onderwijs binnen het beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, zoals benoemd in de Beleidsbrief Buitenlandse Zaken 2026 (d.d. 24 april 2026). Daarnaast beantwoordt deze brief aan het verzoek van uw Kamer (d.d. 25 juni 2026) om, voorafgaand aan het Commissiedebat over onderwijs, economische groei, handel en werkgelegenheid, een brief hierover te ontvangen. [1]

Investeren in beroepsgericht onderwijs en kennispartnerschappen maakt onderdeel uit van het nieuwe buitenlandbeleid gericht op partnerschappen vanuit wederzijds voordeel. Veel partnerlanden kennen een snelgroeiende jonge bevolking die een belangrijke bijdrage kan leveren aan sociaaleconomische ontwikkeling, zoals opgemerkt in het WRR-rapport 'Met de mondiale demografie mee: Anticiperen op krimpend arbeidsaanbod in het buitenland'[2]. Tegelijkertijd sluiten opleidingen en studies in deze partnerlanden vaak nog onvoldoende aan op de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Hierdoor ontstaan tekorten aan technische, praktijkgerichte en sectorspecifiek opgeleide vakmensen en is er weinig perspectief voor jonge mensen op een hoogwaardige baan. Dit belemmert economische ontwikkeling en beperkt de handelsmogelijkheden. [3]

Nederland beschikt over internationaal erkende expertise op het gebied van beroepsgericht onderwijs, zoals de 'Dutch Diamond-aanpak'[4], en wordt daarom door veel partnerlanden nadrukkelijk gevraagd om hierin samen te werken. Een Nederlandse bijdrage aan deze uitdagingen versterkt niet alleen de bilaterale relaties, maar sluit ook goed aan bij de wederzijdse economische belangen en kansen voor zowel partnerlanden

[1] 2026Z14623/2026D33359

[2] WRR-rapport nr. 114, 21 november 2025.

[3] ILO & AfDB, 2023. "Building pathways to sustainable growth: Strengthening TVET and productive sector linkages in Africa".

[4] Samenwerking tussen overheid, maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en kennisinstellingen

als Nederland. Hiertoe vergroot dit kabinet de investeringen in beroeps- en hoger onderwijs op de BHOS-begroting.

Doel en inzet
Het nieuwe programma KEY ('Knowledge Empowers You') heeft als doel om in de periode 2026-2031 het menselijk kapitaal te versterken (o.a. door een groter aantal afgestudeerden in partnerlanden) en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren in sectoren die belangrijk zijn voor de economie van partnerlanden en die van Nederland. Het programma richt zich op studenten, huidige en toekomstige werknemers, docenten, beroeps- en hoger onderwijsinstellingen en bedrijven. Het programma hanteert een landengerichte aanpak, waarbij het partnerschap tussen Nederland en het partnerland centraal staat, inclusief de vraag van (Nederlandse en lokale) bedrijven in een bepaalde sector.

Het KEY-programma bestaat uit drie met elkaar samenhangende pijlers:

- In de eerste pijler worden beroeps- en hoger onderwijsinstellingen versterkt in partnerlanden, waardoor het onderwijsaanbod beter aansluit op de behoefte aan kennis en vaardigheden van de private sector. Dit gebeurt onder meer via activiteiten gericht op curriculumontwikkeling, docentprofessionalisering, leren in de praktijk en samenwerking met bedrijven.
- De tweede pijler richt zich op het vergroten van het aantal afgestudeerden. Om de beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten, en omdat opleidingen in Nederland relatief kostbaar zijn, heeft het de nadrukkelijke voorkeur om studenten lokaal op te leiden. Beurzen worden in beginsel alleen verstrekt voor opleidingen in het land zelf of in de regio. Verkend wordt of, wanneer geen kwalitatief passend lokaal of regionaal alternatief beschikbaar is, een masteropleiding in Nederland kan worden ondersteund. Deze afweging zal gemaakt worden samen met de ambassades en lokale en Nederlandse bedrijven.
- De derde pijler is gericht op de verbinding van studenten met bedrijven tijdens hun studie en daarna.

Daarnaast wordt in het KEY-programma een onderscheid gemaakt tussen twee onderdelen ('luiken'). Het eerste luik wordt bestemd voor combilanden en richt zich op de sectoren die geprioriteerd zijn door ambassades, samen met bedrijven. Voor deze component van KEY is al een start gemaakt in Nigeria, Egypte, Marokko, Indonesië en Zuid-Afrika. In 2027 wordt deze component van KEY uitgebreid met een aantal nader te selecteren combilanden. Per land wordt op basis van de lokale arbeidsmarktvraag, de economische prioriteiten en de behoeften van Nederlandse en lokale bedrijven bepaald in welke sector(en) en regio('s) KEY wordt ingezet, waarbij waar mogelijk wordt aangesloten bij lopende combitracks. Deze inspanningen worden geleidelijk uitgebreid, in samenspraak met de Nederlandse en lokale private sector.

Het tweede luik van KEY zoekt aansluiting bij de Talentstrategie van het kabinet. Hier is de inzet gericht op de vier domeinen van de Talentstrategie: Digitalisering & AI, Veiligheid & weerbaarheid, Energie- & klimaattechnologie en Life sciences & biotechnologie. Dit zijn domeinen waar specifiek voor Nederland groeikansen liggen. Voor het KEY-programma worden landen geselecteerd met groeikansen in diezelfde domeinen.

Door in deze landen in te zetten op capaciteitsversterking van kennisinstellingen en ontwikkeling van kennis en vaardigheden waaraan de private sector behoefte heeft, werkt BHOS complementair aan de Talentstrategie. Hiermee dragen we bij aan het vergroten van mogelijkheden voor Nederlandse bedrijven wereldwijd (vanwege de lokale marktontwikkeling), aan de diversificatie van internationale ketens en aan de versterking van bilaterale relaties in strategische sectoren.

Naast lokale en regionale studiebeurzen zullen in dit luik, samen met de partnerlanden, ook de mogelijkheden tot het gericht en selectief verstrekken van beurzen voor masterstudies in Nederland worden verkend. Daarbij zal rekening worden gehouden met de verdere vormgeving van de Talentstrategie en met het beleid ten aanzien van de instroom van internationale (niet-EER) studenten, waaronder de zelfregieafspraken van instellingen en de nota van wijziging bij het wetsvoorstel Wet Internationalisering in Balans waaraan het kabinet op dit moment werkt. Ik ben hierover in overleg met de minister van OCW.

Gezien de behoefte aan talent in de semicon-sector, zowel in Nederland als in partnerlanden waar deze sector in ontwikkeling is, zal deze sector de primaire focus worden in dit tweede KEY-luik. Voor activiteiten in Nederland zal daarbij de samenwerking worden gezocht met het Nationaal Versterkingsplan Microchip-talent. Het kabinet beoogt hiermee een win-win-win situatie te creëren: partnerlanden profiteren van capaciteitsopbouw en semiconecosysteemontwikkeling, studenten in partnerlanden van betere opleidingskansen, en de Nederlandse private sector van een groter aantal afgestudeerde vakspecialisten, die zowel in Nederland als bij lokale vestigingen of toeleveringsbedrijven in het buitenland aan de slag kunnen gaan. Geselecteerde landen voor het tweede luik van KEY, in relatie tot de semicon sector, zijn in eerste instantie Vietnam, Indonesië, Maleisië en India. Andere landen en sectoren zullen later bepaald worden op basis van de vraag in zowel Nederland als in partnerlanden.

Uitvoering
De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) organiseert en coördineert de uitvoering van het eerste luik van KEY in de combilanden. Per land wordt samen met de Nederlandse ambassade en betrokken bedrijven maatschappelijke partners een meerjarig raamwerk opgesteld. Deze partijen beschikken over kennis van de lokale context, behoeften en bestaande initiatieven, waardoor KEY zo effectief en efficiënt mogelijk kan worden ingezet. De uitvoerder voor de tweede component van KEY moet nog gekozen worden.

De inzet op onderwijs in partnerlanden beperkt zich niet tot het bovenstaande. Nederland intensiveert de bijdrage aan UNICEF als belangrijke multilaterale partner bij het vergroten van de toegang tot kwalitatief goed en inclusief onderwijs, in het bijzonder voor kwetsbare kinderen en meisjes. Een belangrijke prioriteit in het UNICEF strategisch plan 2026-2029 is dat 350 miljoen extra kinderen en jongeren leren en vaardigheden

opdoen en 200 miljoen extra kinderen naar school gaan, met extra aandacht voor meisjes en kinderen met een beperking. De jaarlijkse kernfinanciering wordt daartoe vanaf 2027 verhoogd (zie financiële tabel).

Met deze verhoging van de kernfinanciering aan UNICEF wordt mede invulling gegeven aan de moties Ceder[5], Bamenga[6] en Bamenga[7], die oproepen om extra aandacht te geven aan kinderen binnen bestaande beleidsprioriteiten, het versterken van onderwijs in humanitaire crisissituaties en het bevorderen van voldoende en voorspelbare financiering hiervoor. De ongeoormerkte bijdrage versterkt de capaciteit van UNICEF om uitvoering te geven aan haar Strategisch Plan 2026–2029, waarin onderwijs – ook in humanitaire contexten – een belangrijke prioriteit is.

Financiële gevolgen
Op de BHOS-begroting worden de volgende bedragen gereserveerd (bedragen in miljoenen EUR):

Inzet op onderwijs (art. 3.4) X EUR miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Knowledge Empowers You	23	52	49,5	22,5	3
w.v. combilanden	*13*	*15,5*	*11,5*	*8,5*	*3*
w.v. Talentstrategie	*10*	*36,5*	*38*	*14*	*0*
UNICEF	0	6	5	9	0
Totaal	23	58	54,5	31,5	3

De intensiveringen op onderwijs vloeien voort uit het coalitieakkoord en de aanvullende intensivering voor de periode 2027–2029 bij Miljoenennota 2027. De middelen uit het coalitieakkoord zijn niet gelijkmatig over de jaren verdeeld, mede als gevolg van de kasschuif van budget van 2031 naar 2026 bij de Nota van Wijziging op de 1e suppletoire begroting 2026. Dit leidt in 2031 incidenteel tot een daling in beschikbare middelen. Vanaf 2032 is er vervolgens structureel EUR 20 miljoen per jaar extra beschikbaar op dit artikel.

Onderwijs in crises is en blijft een belangrijk onderdeel van de Nederlandse humanitaire inzet in lijn met motie-Bamenga c.s.[8] Dit gebeurt voornamelijk via de meerjarige bijdrage aan het humanitair fonds van UNICEF en de meerjarige, ongeoormerkte bijdrage aan UNHCR. In 2026 is er additioneel EUR 8 miljoen naar het humanitaire fonds van UNICEF's gegaan (waardoor de bijdrage uitkomt op EUR 25 miljoen) en EUR 10 miljoen additioneel naar UNHCR (waardoor de bijdrage uitkomt op EUR 45 miljoen). UNICEF besteedt

[5] 36800-XVII-51
[6] 36800-XVII-33
[7] 36180-143
[8] 36800-XVII-33

hiervan ongeveer 16% aan onderwijs in humanitaire contexten en UNHCR ongeveer 5% aan onderwijs in vluchtelingencontexten.

In 2025 heeft UNICEF 6,9 miljoen kinderen en jongeren onderwijs geboden en UNHCR aan 2 miljoen kinderen in humanitaire contexten. Daarnaast draagt Nederland bij aan het PROSPECTS partnerschap met de Wereldbank, UNHCR, ILO, IFC en UNICEF. Het programma zet in op zelfredzaamheid van vluchtelingen en gastgemeenschappen door middel van inclusie in de nationale systemen, waaronder onderwijs. Er zijn tot nu toe 2,1 miljoen kinderen die onderwijs gevolgd hebben binnen het PROSPECTS programma.

Doeltreffendheid en doelmatigheid
De doeltreffendheid van KEY wordt gewaarborgd door de gezamenlijke bepaling van benodigde vaardigheden door onderwijsinstellingen, overheden en werkgevers (de *triple helix*), waardoor aangeboden opleidingen gericht kunnen worden op de actuele en toekomstige lokale arbeidsmarktvraag. Door te investeren in verbetering van curricula en professionalisering van docenten in partnerlanden, het stimuleren van leren in de praktijk en het creëren van een grotere toegang tot relevante opleidingen, nemen de relevantie en toepasbaarheid van het onderwijs toe. Dit leidt tot beter inzetbare afgestudeerden, meer doorstroom- en loopbaanmogelijkheden voor huidige werknemers en een duurzame, wederzijds voordelige samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.

In een evaluatie[9], uitgevoerd door Ecorys, van het Orange Knowledge Program (OKP)[10] van eind 2025, werd bovenstaande al aanbevolen. In de evaluatie werd het belang benadrukt om beroeps- en hoger onderwijs, studiebeurzen en institutionele projecten beter te integreren. De evaluatie concludeert dat een landgeleid en systeemgericht partnerschap, met sterke betrokkenheid van de ambassade, het meest effectief is. Deze aanpak wordt in KEY overgenomen.

De doelmatigheid wordt ook bevorderd door gebruik te maken van bestaande RVO-structuren, inpassing binnen de Talentstrategie en de zelfregieafspraken van Nederlandse onderwijsinstellingen en lokale netwerken. De voorgenomen aansluiting van het KEY-programma op de Talentstrategie versterkt de gezamenlijke inzet van het kabinet, zowel nationaal als internationaal. Door aan te sluiten bij bestaande lokale uitvoerders met ervaring en netwerken, worden extra opstartkosten vermeden. De drie pijlers van KEY worden binnen één meerjarig programma uitgevoerd per land, waarmee versnippering en overlap zoveel mogelijk worden voorkomen. Bovendien wordt ingezet op cofinanciering door de private sector, hetgeen de afhankelijkheid van donorfinanciering vermindert.

Belangrijkste risico's betreffen de capaciteit van lokale uitvoerders en de betrokkenheid van bedrijven en nationale en lokale overheden. Daarnaast kunnen (geo)politieke

[9] Evaluation of the Orange Knowledge Programme | Government.nl
[10] Een programma gericht op beroeps- en hoger onderwijs (2018-2024)

veranderingen in de lokale context de uitvoering van KEY bemoeilijken. Deze risico's worden gemitigeerd door interventies te baseren op sector- en arbeidsmarktanalyses, partners zorgvuldig te selecteren, cofinanciering van bedrijven te vragen, Nederlandse kennis en expertise bij onderwijsinstellingen en bedrijven in te zetten en de inzet jaarlijks bij te stellen en te toetsen bij de ontvangers.

De doeltreffendheid van UNICEF wordt gewaarborgd doordat de organisatie landen ondersteunt bij het opbouwen van veerkrachtige, inclusieve onderwijssystemen en het creëren van veilige, stimulerende leeromgevingen, ook tijdens crises. UNICEF hanteert een integrale onderwijsbenadering die het volledige leertraject van kinderen bestrijkt, van vroege kindertijd tot voorbereiding op werk en leven. Hierbij is er aandacht voor persoonlijke ontwikkeling, beroepsgerichte scholing en participatie. Zo wordt er niet alleen ingezet op basisonderwijs, maar ook de connectie gelegd tussen basisonderwijs en toekomstig perspectief voor jongeren om een bijdrage te leveren aan de lokale economie.

De doelmatigheid wordt bevorderd doordat Nederland bijdraagt aan de kernfinanciering van UNICEF. Dit stelt de organisatie in staat om de middelen in te zetten waar de organisatie de meeste impact heeft, om snel en flexibel te reageren bij crises, en om efficiënter en effectiever te werken omdat het versnippering en administratieve lasten vermindert.

Monitoring en evaluatie
Voor het KEY-programma stelt RVO een monitorings- en evaluatiekader op, inclusief indicatoren en leervragen. RVO rapporteert jaarlijks over de financiële en inhoudelijke voortgang. Daarbij wordt onder meer gekeken naar versterkte onderwijsinstellingen, verbeterde opleidingen, het aantal studenten en werknemers die bereikt worden, de betrokkenheid van bedrijven en de mate waarin de inzetbaarheid en loopbaanmogelijkheden van deelnemers verbeteren. De streefwaarden worden per land vastgelegd.

Een onafhankelijke evaluator voert een tussentijdse en een eindevaluatie uit. Deze evaluaties worden opgenomen in de strategische evaluatieagenda. De uitkomsten worden gebruikt om de uitvoering bij te sturen. De Kamer zal via de reguliere begrotings- en verantwoordingscyclus worden geïnformeerd over de voortgang en resultaten.

Nederland neemt deel aan de bestuursvergaderingen van UNICEF in New York en houdt op die manier samen met andere VN-lidstaten en donoren toezicht op de organisatie en effectieve implementatie van het Strategisch Plan. UNICEF heeft een interne, onafhankelijke evaluatiedienst die jaarlijks rapporteert aan de Uitvoerende Raad. De Raad keurt het meerjarige evaluatieplan goed en bespreekt de evaluatierapporten structureel. Het plan bevat de hoogst geprioriteerde evaluaties voor de looptijd van het Strategisch Plan en is opgebouwd rond de vijf programmatische thema's (waaronder

onderwijs), humanitaire actie en algemene institutionele effectiviteit. Aan het einde van de looptijd wordt ook het Strategisch Plan zelf geëvalueerd.

Tot slot

In een internationale context waarin goede aansluiting van vraag en aanbod op lokale arbeidsmarkten noodzakelijk is om sociaaleconomische groei in partnerlanden mogelijk te maken, en wederzijds voordelige economische belangen en kansen met Nederland te stimuleren, kiest het kabinet ervoor om te investeren in beroepsgericht onderwijs en kennispartnerschappen.

Met de intensiveringen op onderwijs, draagt Nederland in partnerlanden bij aan de ontwikkeling van menselijk kapitaal en verbeterde aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Dit leidt tot een grotere pool van afgestudeerden in belangrijke sectoren in partnerlanden en Nederland. Met extra middelen voor UNICEF vergroot Nederland de toegang tot kwalitatief goed en inclusief onderwijs, in het bijzonder voor kwetsbare kinderen en meisjes. Nederland blijft bovendien een belangrijke donor voor onderwijs in crisissituaties.

De intensiveringen op onderwijs dragen bij aan de doelstellingen van het Nederlandse buitenlandbeleid, namelijk het bevorderen van veiligheid, welvaart en de bescherming van vrijheden. Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt draagt bij aan lokale economische ontwikkeling en vergroot daarmee economische kansen voor Nederlandse bedrijven. Samen met de verbeterde toegang tot onderwijs voor meisjes en kwetsbare kinderen, draagt de gehele inzet bij aan brede welvaart, inclusievere samenlevingen en daarmee aan de weerbaarheid van landen en hun bevolking.

De minister van Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingssamenwerking,

S.W. Sjoerdsma